

**Oświadczenie złożone
przez senatorów
Kazimierza Kleinę i Andrzeja Grzyba
na 48. posiedzeniu Senatu
w dniu 4 lutego 2010 r.**

Oświadczenie złożone w imieniu Kaszubskiego Zespołu Parlamentarnego i Parlamentarnego Zespołu Kociewskiego w dziewięćdziesiątą rocznicę powrotu Polski nad Bałtyk.

Po wielomiesięcznych negocjacjach 28 czerwca 1919 r. podpisany został traktat wersalski, na mocy którego Polska odzyskała Pomorze z wąskim pasem wybrzeża morskiego. Decyzja ta była ukoronowaniem wieloletniej działalności niepodległościowej pomorskich Polaków, którzy nigdy nie zapomnieli o swojej ojczyźnie. Jednak zgodnie z porozumieniami międzynarodowymi przejęcie Pomorza miano zrealizować dopiero po sześciu miesiącach. Jeszcze pół roku Polacy na Pomorzu musieli się bronić przed szykanami i represjami Niemców, niemogących pogodzić się z tą decyzją.

Wyzwolenie Pomorza rozpoczęło się 17 stycznia 1920 r. W tym dniu wojska polskie przekroczyły pod Nieszawą dawną granicę zaboru pruskiego i zajęły Gniewkowo. 18 stycznia dwa pociągi pancerne, „Wilk” i „Boruta”, wjechały na dworzec w Toruniu. Tego samego dnia po południu do Torunia wkroczyła Dywizja Pomorska dowodzona przez pułkownika Stanisława Skrzyńskiego. Defiladę Wojska Polskiego w Toruniu odbierał „błękitny” generał Józef Haller, który ma dziś ulice swego imienia w każdym pomorskim mieście. Na prawym brzegu Wisły oddziały grupy generała Stanisława Pruszyńskiego, wsparte przez 5. Brygadę Jazdy i pociągi pancerne „Hallerczyk”, „Zagończyk” i „Odsiecz II”, oswobodziły w dniach 17–18 stycznia Działdowo, Brodnicę i Lidzbark. Dnia 23 stycznia został zajęty Grudziądz. W tym samym czasie 2. Dywizja Strzelców Wielkopolskich wyzwalała południowo-zachodnią część terytorium Pomorza przyznanego Polsce. W końcu stycznia wojska Frontu Pomorskiego zajęły Bydgoszcz, Koronowo, Świecie, Tucholę, Chojnice, Tczew, Starogard i Kościerzynę, docierając 8 lutego do Kartuz, a 10 lutego dwa szwadrony 5. Brygady Jazdy zajęły resztę przyznaną Polsce terenów, dochodząc do Morza Bałtyckiego.

Dlatego właśnie w Pucku postanowiono dokonać symbolicznych zaślubin – uroczystości utrwalającej obecność Rzeczypospolitej nad Bałtykiem. 10 lutego 1920 r. miejscowa ludność pomorska, głównie kaszubska, wspólnie z wojskiem pieczołowicie przygotowała tę uroczystość. Nie zepsuła jej nawet niepogoda, a do legendy przeszło kazanie, które wygłosił kapelan 16. Pomorskiej Dywizji Piechoty, późniejszy przywódca konspiracji pomorskiej w trakcie II wojny światowej, ksiądz Józef Wrycza. Generał Haller wrzucił do wody Zatoki Puckiej jeden z dwóch przygotowanych przez Polonię gdańską platynowych pierścieni, drugi pozostawił na swoim ręku i powiedział: „Zaślubiam cię na znak rzeczywistego i wieczystego naszego panowania”. Uczestnicy tej uroczystości, z marszałkiem Sejmu Ustawodawczego Maciejem Ratajem i ministrem spraw wewnętrznych Stanisławem Wojciechowskim na czele, podpisali specjalnie przygotowany akt zaślubin Polski z morzem, a na miejscu tej uroczystości stanął pamiątkowy słup, na którym umieszczono napis „Roku Pańskiego 1920, 10 lutego Wojsko Polskie z gen. Józefem Hallerem na czele objęło na wieczne posiadanie polskie morze”. Poświęcono też polską banderę morską, którą przy dźwiękach Mazurka Dąbrowskiego uroczystości wciągnięto na maszt, co potwierdzało, że od tego momentu straż nad polskim wybrzeżem objęła polska Marynarka Wojenna.

Tym aktem sprzed dziewięćdziesięciu lat Polska objęła w posiadanie stuczterdziestokilometrowy odcinek wybrzeża Bałtyku, który już wkrótce stał się miejscem jednego z największych osiągnięć II Rzeczypospolitej: budowy portu morskiego i miasta Gdyni. Był to jednocześnie akt wieńczący długoletnią walkę Pomorzan o powrót do macierzy.

W dziewięćdziesiątą rocznicę powrotu Rzeczypospolitej Polskiej nad Bałtyk składamy hołd naszym przodkom, których gorliwy patriotyzm i wielopokoleniowa praca organiczna pozwoliły obronić narodowego ducha i umożliwiły wolnej ojczyźnie powrót nad Morze Bałtyckie. W imieniu zespołów: przewodniczący senator Kazimierz Kleina i przewodniczący Andrzej Grzyb.

przewodniczący
Kaszubskiego Zespołu Parlamentarnego
Kazimierz Kleina
przewodniczący
Parlamentarnego Zespołu Kociewskiego
Andrzej Grzyb